

ARCH o architektúre a inej kultúre
www.arch.sk
3,70 €

ARCH

Architektonické dedičstvo

Priestory SKA
Kornel Kobák

Objekt Würth
Karol Kállay
Karol Kállay ml.
Branislav Bolčo
Radovan Valenta

Sokol Brno I
Petr Všetečka
Robert Václavík
Karel Menšík
Alena Všetečková

Mlyn
Ján Stempel
Jan Jakub Tesař

Mlyn

Středné Čechy

Stempel & Tesar architekti

Razantní léčba

Mlín, který odvážným řezem revitalizovali architekti Ján Stempel a Jan Jakub Tesar, se dalece vymyká svým pojetím běžným rekonstrukcím. Mám za to, že jej můžeme považovat za výjimečný počín. Je to patrné na první pohled. V českém prostředí svou razancí zapůsobil jako zjevení, zvláště nekompromisní odvahou provedeného gesta a současně vnímavostí, jakou projevilí autoři vůči odkazu předků.

Od samého začátku navázali s investorem, který se rozhodl opustit natrvalo Prahu a přesídlit na venkov, úzký kontakt a pomáhali mu najít vhodný objekt. Úspěch zaznamenali už u druhé prohlídky. Vodní mlýn v Povltaví všechny zainteresované nadchl, jakkoliv byl zanedbaný, promáčený a přilehlý rybník, jenž k němu odjakživa v symbióze náležel, přišel o vodu, zůstalo jen bahno a na něm rostoucí náletové stromky a keře. Bylo patrné, že má potenciál do budoucnosti, bude se v něm zase moci bydlet a žít v blízkém kontaktu s přírodou romantického údolí. Vše se odehrálo hladce, v postupných, na sebe navazujících krocích. Nový majitel usedlosti přijal už první návrh architektů (iniciační skica zdobí jeho vizitky), jenž byl založený na tom, že štitová zeď bude oddělena od zbytku stavby, což umožní dostat do interiéru světlo a provzdušnit se. Dům byl tudíž z původních osmnácti zkrácen o pět metrů, nicméně pohledově byla původní hmota zachována.

Autoři to nazvali „amputací trupu“, neobvyklé řešení přirovnávají v autorském komentáři k práci lékařů. I když tato slova mohou vzbuzovat asociace nevratné ztráty, v důsledku došlo k ozdravení, nápravě a rehabilitaci, chceme-li zůstat u chirurgické analogie. Ze štítu směřujícího na jih vznikl samostatný objekt chránící útulnou terasu s venkovním krbem a navazující na hlavní obytný prostor s kuchyní, který díky tomu může být v plné ploše prosklený. Prostředí terasy lze vnímat jako svého druhu membránu, částečně různě prostupnou a částečně – z boků – zase naprosto volnou. Na její podlaze je položena stejná čedičová dlažba jako v „obýváku“, sjednocující obě prostředí vizuálně i dotykově, což si člověk uvědomí v okamžicích během teplých dnů: venek i vnitřek se totiž stávají jedním tělem.

Samotný řez by pochopitelně jako jediný rekonstrukční prvek nestačil. V suterénu byly kamenné základy nahrazeny betonovými, nosné a obvodové zdi musely být sanovány. Krovky, nyní odhalené, bylo nutné opravit (některé trámkové musely být vyměněny), ošetřit: jejich vodorovné vaznice se symbolicky dotýkají odděleného štítu, jako součást organického celku. Členění interiéru bylo dosaženo pomocí keramických cihel, v prvním poschodí bylo použito sádkokartonových příček. Stěny získaly bělostný nádech pomocí přirozených vápenných omítek, jež všechny materiály sjednocují a podporují přirozenou světlost vnitřních prostor. Na střechu byla položena lehká krytina v grafitovém odstínu, jež vhodně kontrastuje s bělostnou fasádou. Při prohlídce, bez níž se posuzování takto experimentálních počínů nemůže obejít, zjišťuji, že mlýn si

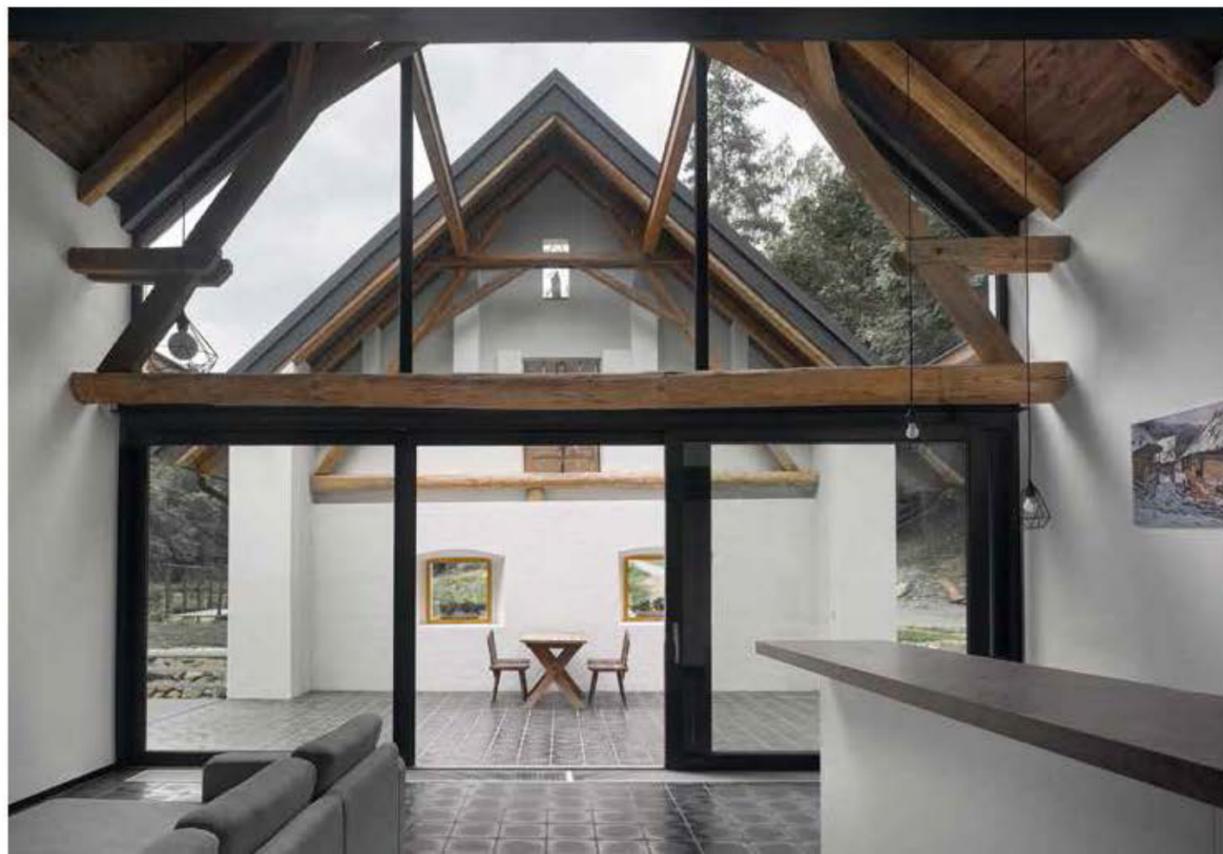

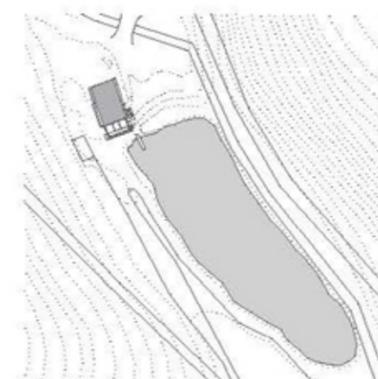
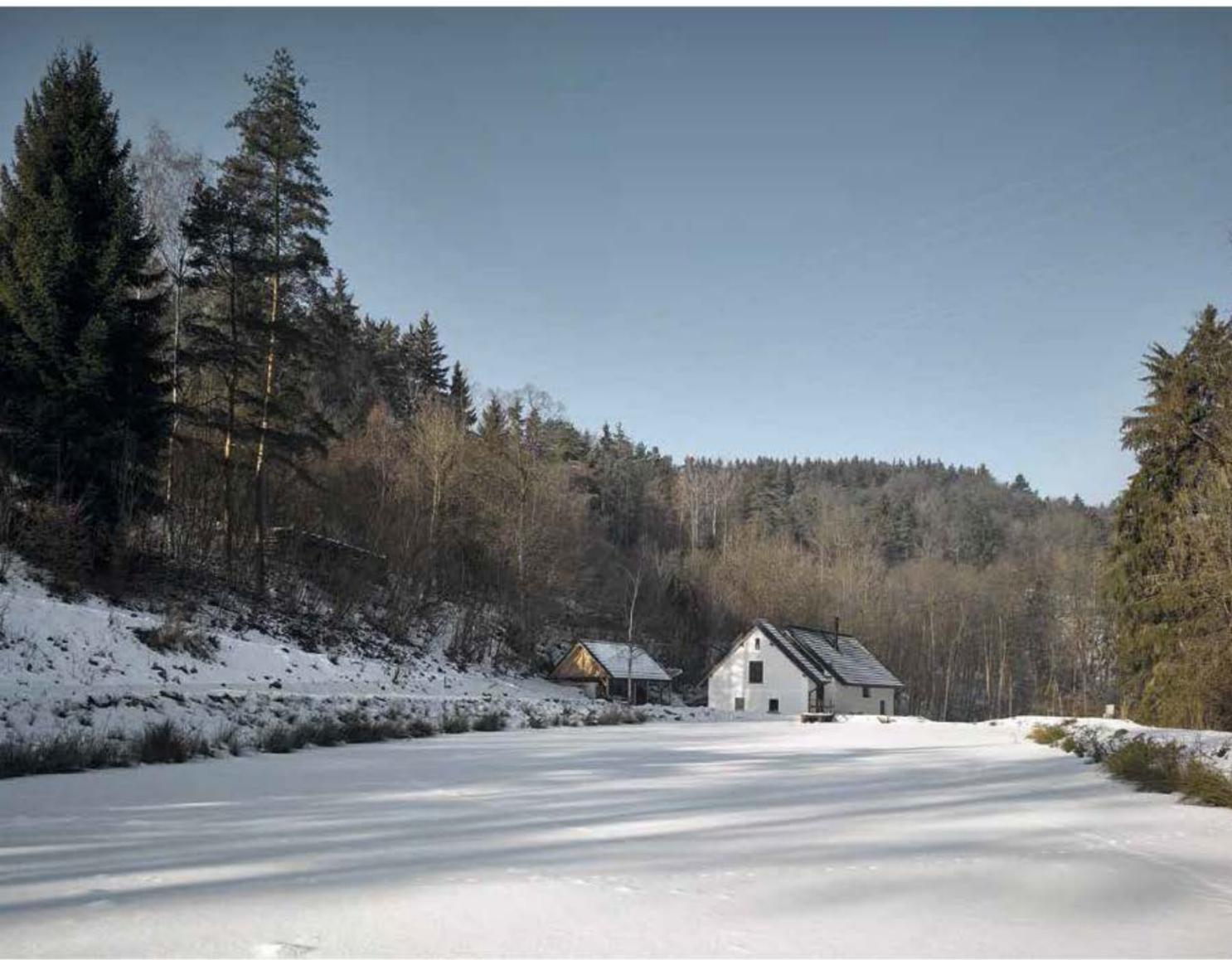
zachoval více než dvě století utvářený výraz. Opět bylo osazeno mlýnské kolo, jako připomínka starých časů a prvotní identity, z níž se budou moci odvíjet další příběhy. V mlýnu se již sice „jenom“ bydlí, nicméně jeho určení, kdy se v něm pomocí vodní energie mlela mouka, se i nadále připomíná, neboť do kompozice stavby neodmyslitelně patří. Objekt i po své konverzi dotváří ducha místa. Podstatné je, že majitelé se nespokojili jenom s opravou domu, ale podařilo se jim vyčistit také rybník, v němž se silueta mlýna odráží jako v zrcadle.

Ján Stempel a Jan Jakub Tesař si za deset let, kdy mají společnou architektonickou kancelář, na české scéně vydobyli respektované postavení, které je podpořeno více než čtyřmi desítkami uskutečněných rodinných domů. V tomto ohledu, vezmeme-li v potaz jak množství, tak kvalitu, jen těžko budeme hledat architektky,

kteří by se jim mohli vyrovnat. Osobně oceňuji především způsob, jakým znovu – po obecné obsesi modernistickým kvádrem – vrátili do hry tradiční formu klasického domu se sedlovou střechou tím, že mu dodali minimalistickou přehlednost, tvarovou čistotu a dodali mu dispozice odpovídající jednadvacátému století. Posílili archetyp, jenž neustále rozvíjejí, zdokonalují, precizují. Podobně kreativní jsou v případech rekonstrukcí domů z meziválečného, stejně jako „řadovek“ ze sedmdesátých a osmdesátých let minulého století, jejichž všednost přesnými zásahy transformují do krásných obydlí. Jsou velmi empatičtí. Obnova mlýna je v tomto ohledu jejich dosavadním vrcholem. Na třetím ročníku České ceny za architekturu hodnotící stavby vzniklé v období let 2013 až 2017, jej mezinárodní porota vybrala mezi osm finalistů, jako jediný rodinný dům. Neméně důležitá je jejich společná publikační osvětová činnost. Ján Stempel a Jan Jakub Tesař vydali několik knih týkajících se jak rodinných domů v České republice (99 domů, 99 domů/2, Czech Houses), tak architektury zahraničí, konkrétně v zemích visegrádské skupiny (Architecture V4 1990-2008), nyní připravují kupříkladu knihu zabývající se krajinnou architekturou, organizují výstavy. K architektuře mají komplexní přístup. A vzhledem k tomu, že oba architekti působí na Fakultě architektury Českého vysokého učení technického – Ján Stempel je vedoucím ústavu navrhování a Jan Jakub Tesař proděkanem pro vnější vztahy –, svůj pozitivní přístup mohou předávat nově na stupující generaci architektů.

Petr Volf

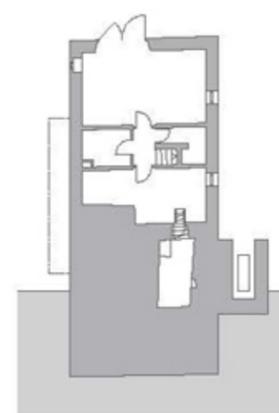
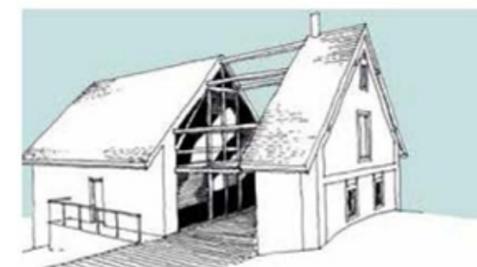

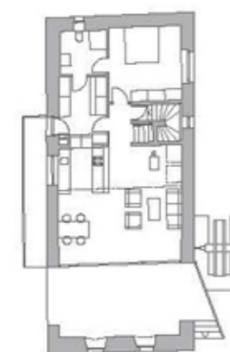
Situácia

Rez priecny

Pôdorys 1. pp

Pôdorys 1. np

Pôdorys 2. np

Rekonštrukcia a prestavba mlyna na bývanie, Stredné Čechy

Autori: Stempel & Tesar architekti / Ján Stempel, Jan Jakub Tesar
 Projekt : 2014, realizácia: 2015 – 2017
 Plocha pozemku: 4 732 m², zastavaná plocha: 147 m²
 Úžitková plocha: 241 m²
 Foto: Filip Šlapal

Ján Stempel

*1959 Spišská Sobota
 *1983 FA BME Budapešť

Jan Jakub Tesar

*1981 Prostějov
 *2008 FA ČVUT Praha

www.stempel-tesar.com